

Varför vänta? Konkreta åtgärder för klimatsäkra kommuner

Samtalsunderlag för medborgare, politiker, företagsledare och civilsamhälle

Klimathotet är akut och kräver handling nu. Vi behöver klimatkrisplaner med konkreta åtgärder för årliga minskningar som leder till fossilfrihet 2030. I en varmare, trängre, mindre stabil värld behöver vi säkra vår självförsörjning, resiliens och katastrofberedskap. Viktigt att all ny infrastruktur bidrar till klimatsäkerhet, resursberedskap, god hälsa och ekologisk resiliens.

Bakgrund

B-1. **Läget är akut:** Redan nu vid +1°C lider vi av uppvärmt klimat. T ex kommuner (översvämning, färskvattenbrist, bostadsbrist för klimatmigranter), husägare (översvämning, stormar, elstopp) vattenkraftsproducenter (ojämna flöden), bönder (torka) och skogsägare (bränder, stormar, skadedjur). Kostnaderna ökar hela tiden ([Vad kostar det egentligen att rädda klimatet?](#)). Ropet på handling hörs från allt fler, nu t o m från skolbarn ([Climate Emergency](#), [Why are we waiting?](#)).

B-2. **10% målet:** För att begränsa skadorna bör vi minska växthusgasutsläppen så fort som möjligt, men i en takt av minst 7%-16% per år för att bli fossilfria 2030 ([Rockström](#), [Anderson](#), [Laestadius](#), [Mission2020](#), [ClimateActionRoadmap](#), [Rockström: Roadmap](#)).

B-3. **Systemsyn:** Klimatet är bara ett av kommunens utvecklingsmål (jmf FNs 17 SDG hållbara utvecklingsmål) varför systemperspektiv och helhetssyn är nödvändiga. För att undvika fler katastrofer (klimat-, resurs-, hälso-, ekologiska-) måste vi **återställa balans mellan människan och planetens natursystem, dvs dra ner på vårt fotavtryck**. Minskad konsumtion är en viktig del. [Systemskiss](#), [Hållbarhet och hälsa eller fortsatt tillväxt?](#), [Raworth](#).

B-4. **Infrastruktur** kräver stora resurser och har lång livslängd. Det är viktigt att all ny infrastruktur bidrar till att lösa/lindra klimat-, resurs-, hälso- och ekosystemkriserna som vi skadas av idag ([Stern](#)).

B-5. **Framtidsbild:** Energi och resurser blir t ex **dubbelt så dyra** genom skatteväxling och ett högt pris på växthusgasutsläpp ([Laestadius](#)). Detta minskar vår resande, köttkonsumtion, prylimport och import av jordbruksinsatser (djurfoder mm). Vi behåller våra kläder, möbler, elektronik och maskiner längre genom delning, reparation och [cirkulär ekonomi](#). Materialåtervinning ersätter gruvor och oljeimport. Djurgödsel och även vår urin/avföring återvinns systematiskt. Plastförpackningar/toxiska kemikalier fasas gradvis ut. Sveriges befolkning fortsätter öka genom klimatmigranter och krigsflyktingar i en stadig ström ([Klimatflyktingar](#)). Läs vidare bl a [Klimatet och omställningen](#), [Hur vi kan leva hållbart 2030](#) och [Bortom BNP-tillväxt: Scenarier för ett hållbart samhällsbyggande](#). Vi klarar basbehov, har mer fritid och konsumerar väsentligt mindre än idag ([Bodin](#)).

Konkreta åtgärder kommunen kan vidta/verka för redan idag:

K-1. **Divestera innehav av fossila aktier i kommunens pensionsfonder.** Satsa i stället på gröna investeringar som *främjar* framtiden, gärna lokalt. Se bl a [Klimatkommunerna](#).

K-2. **Avveckla stöd** till flygplatser, motorvägar m fl fossilberoende verksamheter som gör Sverige varmare dag för dag ([Klimatrörelsen](#)). Vi har inte råd med ett varmare klimat. Från och med nu behöver alla sektorer, alla medborgare minska sina utsläpp med 10% per år. Transportbehoven måste minskas reellt.

K-3. **Stödja lokalägda industrier** och offentlig verksamhet (sjukhus, universitet m fl) – i stället för skattefrihet, billig mark och andra subventioner till utländska företag. [CommunityWealth](#).

K-4. **Förbättra kollektivtrafiken** för att snabbt minska privatbilism exempelvis genom billig/-gratis kollektivtrafik, tätare turer, direkta busslinjer. Se t ex [LundaMats](#), [Dunkirk: how free buses are revolutionising one French city](#), [Tyskland](#), [Tallinn](#), [Bryssel](#), [Columbus](#) (minskar p-trängseln).

K-5. **Byta ut kommunens fordonsflotta till elfordon/biogas.** Dyrare i inköp men billigare i drift. Ger direkt minskade utsläpp, bättre luft och hälsa. Se t ex [Klimatkommunerna](#).

K-6. **Stödja lokalt jordbruk** som minskar utsläppen och är mindre beroende av importerade

insatser t ex genom inköp till kommunens skolor, vårdhem mm ([Östersjövänligmat i praktiken](#)). **Kretsloppsjordbruk** (regenerative agriculture) minskar utsläpp, förbättrar jorden, minskar insats-import, ökar biodiversitet och lagrar kol i marken ([Granstedt: Morgondagens jordbruk, video](#)).

K-7. **Stödja lokalt skogsbruk** som minskar utsläppen ([ICN](#)). **Kontinuitetsskogsbruk** (hyggesfritt) minskar utsläpp, förbättrar jorden, ökar biodiversitet samt lagrar kol i marken ([Skogsstyrelsen](#)).

K-8. **Återställ våtmarker**, utvidga skyddade områden mm för ökade **ekosystemtjänster**. Gammal skog, flodbäddar och våtmarker är förstklassiga översvämningsskydd, kolsänkor och vattenrenare såväl som biotoper för biodiversitet och plats för turism/avkoppling/rekreation. [Natural Climate Solutions](#).

K-9. **Använd kommunplanemonopolet** till att effektivt styra mot lösningar som **håller år 2120** i ett varmare klimat med stigande hav, resursbrist och osäker global handel. Stärk beredskapen.

K-10. **Bygg nollenergihus** som standard redan nu. **Bygg i trä** i stället för betong och få en kolsänka på köpet ([Trästaden Växjö](#)). Räkna livscykelanalys med livslängd på hundra eller två hundra år – ett hus som håller dubbelt så länge halverar byggutsläpp och resursbehov. När man bygger med betong, kräv "low carbon cement" ([Making Concrete Change](#)). Planera för urin-separering och flera varianter i avloppssystemet (t ex [Helsingborg](#)).

K-11. **Bevara jordbruksmark**. Jordbruksmark behövs alltmer i en trängre, hungrig omvärld. Bygg i stället på åsar eller f d industrimark. Bebyggd mark kan aldrig återgå till jordbruk.

K-12. **Investera i "gröna" industrier och infrastruktur** t ex tåg, kollektivtrafik, cykelbanor, bioenergi, förnybar energi, översvämningsskydd, vattenreningsverk. Se bl a [Spårväg Lund](#), [Laestadius](#).

K-13. **Mobilisera medborgarna genom krisutbildning** för alla, vuxna såväl som barn.

Arbetsätt för att möta klimat- och resurskrisen

[Klimatpolitiska Rådet](#) uttrycker i sin [Rapport 2018](#) (s 7): "Den svåraste utmaningen idag är inte...att nödvändig teknik saknas helt eller att omställningen skulle vara oöverstigligt dyr. Det verkligt angelägna problemet är **hur gemensam handling kan mobiliseras och genomföras.**" Detta leder till nedanstående två organisatoriska åtgärdsförslag.

A-1. **Klimat-/resurskrisplan:** Starta ett blocköverskridande arbete med en klimat- och resurskrisplan för kommunen ([Klimatriksdagen motion nr 237: kommuner och landsting](#)). Se t ex [koldioxidbudgetar, tio kommuner](#), [Järfälla](#), [Oslo](#), [Klimatkommunerna](#), [Kitakyushu City](#). Utveckla [nyckeltal](#) för uppföljning.

A-2. **Klimat-/resursråd:** Klimatarbete drivs ofta på underifrån av många företag, ideella organisationer m fl. Ett klimat-/resursråd i kommunen kan samla dessa krafter och ge politiker stöd. Hela samhället behöver förändras och därmed hela samhället engageras.

Sammanfattning: Inom alla sektorer, på alla nivåer i samhället finns konkreta, kraftfulla åtgärder som ger resultat idag. Viktigt är att enbart bygga infrastruktur som bidrar till klimatsäkerhet, resursberedskap, god hälsa och ekologisk resiliens. Hela samhället behöver mobiliseras om vi ska lyckas överleva med god hälsa och välbefinnande i denna allt varmare värld. Det brådskar. Varför vänta?

Flera exempel på klimat- och resurskrisplaner och konkreta åtgärder:

[Klimatkommunerna](#), [Sveriges Ekokommuner](#), [Klimatrörelsens checklista](#), [Naturskyddsföreningen](#), [Klimatriksdagen](#), [Klimataktion](#), [Diakonia](#), [Lokalekonomidagarna](#) (Hela Sverige ska leva), [Mot en hållbar framtid](#) (Global Utmaning, Studieförbundet), [Försvarsutbildarna](#), [Beredskap i kris](#) (Hushållningssällskapet), [Drawdown](#), [Stockholm Resilience Center](#), [Stockholm Environment Institute](#), [Livsmedel och transporter](#), [Köttkonsumtion och flyget](#), [100 Resilient Cities](#), [C40 Cities](#), [Community-Wealth.org](#), [US Cities SDG Index](#), [ClimateActionRoadmap](#), [SDSN](#), [World Resources Inst.](#), [Plan B 4.0](#), [Climate Emergency Declaration](#).

Flera faktablad för ett klimat- och resurssäkert Sverige finns på [www.alternativ.nu/hushalla](#), bl a:

[Varför vänta? Konkreta åtgärder för ett klimatsäkert Sverige](#). Checklista på klimatåtgärder på nationell nivå.

[Systemskiss för en hållbar utveckling](#). Vårt livsuppehållande system består av naturen och samhället (bild).

[Realpolitik för ett klimatsäkert Sverige](#): Om behovet av att mobilisera alla krafter idag för att överleva i morgon.